

Informace ze zdravotnictví Moravskoslezského kraje

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Ostrava
30. 12. 2013

4

Činnost oboru diabetologie, péče o diabetiky v Moravskoslezském kraji v roce 2012

*Activity of the branch of diabetology, care for diabetics
in the Moravskoslezsky Region in 2012*

Souhrn

Tato informace podává přehled o počtu diabetologických ordinací a jejich personálním zabezpečení, dále o počtech ošetření-vyšetření a počtech léčených pacientů. Počet registrovaných diabetiků každoročně vzrůstá, v roce 2012 se s diabetem léčilo 105 330 pacientů. Klesá počet osob léčených pouze dietou (13 715 v roce 2012), zatímco stoupá počet pacientů léčených medikamentózně. Dále byl zaznamenán stejný podíl diabetiků s chronickými diabetickými komplikacemi. Ty mělo v roce 2012 celkem 31,4 % léčených osob.

Summary

This information presents the numbers of diabetologist's consultation rooms, numbers of health personnel involved, numbers of treatments-examinations and numbers of treated patients. The number of treated diabetics steadily increases, the number of patients treated for diabetes in 2012 was 105 330 patients. The number of patients treated only with diet decreases (13 715 patients in 2012) whereas using drugs grow up. Far it was registered the same number of patients with chronic diabetic's complications. It was totally 31,4% in the group of treated patients.

Informace o činnosti diabetologického oboru vychází ze zpracovaných údajů výkazu A (MZ) 1-01 pro obor diabetologie (včetně ordinací praktických lékařů pro dospělé, kteří se touto činností zabývají). Výkaz byl součástí Programu statistických zjišťování v ČR na rok 2012. Formuláře výkazů a pokyny jsou vystaveny na internetu www.uzis.cz.

Zpravodajskou povinnost splnilo 56 diabetologických ordinací a z 533 ordinací praktických lékařů pro dospělé se dle odevzdaných výkazů podílelo na aktivní léčbě diabetiků celkem 306, tj. 57,4 % ordinací. Lékaři ordinací praktického lékaře pro dospělé pro léčbu svých registrovaných pacientů trpících diabetem nevyčleňují úvazek a nevedou evidenci poskytnutých ošetření.

Činnost odborných diabetologických ordinací v kraji zajišťovalo celkem 46,37 lékařů a 54,37 zdravotnických pracovníků nelékařů s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu (v průměrném ročním přepočteném počtu včetně smluvních pracovníků).

Na úvazek 1 lékaře v oboru diabetologie připadalo v kraji v průměru 2 272 léčených pacientů (ČR 2 331). V průběhu roku 2012 poskytly ordinace 321 000 ošetření, což představovalo 3,0 ošetření (ČR 2,6) na jednoho léčeného diabetika.

Diabetes mellitus, jehož výskyt se v posledních letech průběžně zvyšuje, je do značné míry geneticky založené onemocnění. Vliv faktorů prostředí je však u tohoto onemocnění velmi výrazný a na genetické předpoklady navazuje. Mezi faktory zvyšující riziko onemocnění patří nejen stres a nezdravé životní prostředí, ale především nevhodné dietní návyky a s tím související obezita. Onemocnění je zatím nevyléčitelné, ale vhodnou životosprávou a léčbou lze dlouhodobě tlumit jeho projevy a následky. Trvale je počet žen - diabetiček přibližně o 7 % vyšší, v kraji činil v roce 2011 poměr 53,7 % žen a 46,3 % mužů (ČR 52,6 % žen a 47,4 % mužů).

Na diabetologických pracovištích a v ordinacích praktického lékaře pro dospělé bylo v kraji evidováno 105 330 léčených diabetiků, což představovalo 12,5 % celkového počtu léčených diabetiků v České republice. Děti do 14 let a dorost (15–19 let), u nichž se projevil diabetes mellitus I. typu, jsou léčeni převážně na dětských odděleních nemocnic a dispenzarizováni u svých praktických lékařů pro děti a dorost. Ve věku 0-14 let bylo evidováno 25 léčených dětí a u dorostu (15–19 let) bylo léčeno 47 pacientů s tímto typem diabetu.

V roce 2012 činil počet léčených diabetiků 8,6 % z celkového počtu obyvatel kraje (ČR 8 %). Nejvyšší výskyt diabetu na 10 000 obyvatel byl zaznamenán v okrese Ostrava 1 090 a Bruntál 964 případů, průměr za kraj činil 858 případů (ČR 800).

Pacienti s DM jsou nejčastěji léčeni perorálními antidiabetiky (PAD), která jsou užívána 66,3 % léčených diabetiků, inzulinem 21,5 % a inkretinovými mimetiky 1,9%. Počet diabetiků léčených pouze dietou zaujímal 10,3 % z úhrnu léčených osob, v relaci na 10 000 obyvatel činil 112 případů a ve srovnání s rokem 2004 poklesl jejich absolutní počet o 52,8 %. Diabetes mellitus je chronické onemocnění projevující se především zvýšením hladiny cukru v krvi, tzv. hyperglykemií. Je provázeno mnoha komplikacemi, mezi nimiž k nejzávažnějším patří postižení zraku nebo úplná slepota, selhání funkce ledvin či poškození nervů a krevního zásobení dolních končetin (tzv. diabetická noha), které může končit jejich amputací. Diabetickými komplikacemi bylo postiženo 33 031 osob, tj. 31,4 % z počtu léčených diabetiků (ČR 28,7 %). Nejčastější chronickou komplikací diabetu byla diabetická retinopatie (poškození oční sítnice), diagnostikovaná celkem u 13 399 léčených osob, což činilo 12,7 % (ČR 12 %) z úhrnu léčených, z diabetické retinopatie bylo 2,2 % postiženo slepotou (ČR 2,2 %), absolutně 297 osob v kraji. Počet postižených diabetickou nefropatií (poškození ledvin) tvořil 12,3 % z úhrnu léčených (ČR 11,5 %), absolutně 12 914 osob, z toho 35,6 % (ČR 36,3 %) s renální insuficiencí. Podíl léčených osob s diabetickou nohou, celkem 6 718 pacientů, činil 6,4 % z úhrnu (ČR 5,1 %). U pacientů s diabetickou nohou bylo nutno přistoupit k amputaci pod kotníkem u 12,7 % (ČR 14,8 %) a nad kotníkem 5,7 % (ČR 9,3 %).

Prevalence diabetických onemocnění stále stoupá. V roce 2012 se léčilo 86 osob na 1 000 obyvatel, v roce 2004 to bylo jen 73 pacientů na 1 000 obyvatel kraje.

Zpracoval: Bc. Jiří Kozlík
ÚZIS ČR, Regionální pracoviště Ostrava
17. listopadu 1790, 708 52 Ostrava-Poruba
tel.: 597 373 269
e-mail: kozlik@uzis.cz
<http://www.uzis.cz/>

Personální zajištění a počty ošetření v oboru diabetologie

Území, kraj	Počet ZZ a pracovišť	Počet pracovníků ¹⁾		Počet ošetření - vyšetření	
		lékaři	ZPBD ²⁾	celkem	na 1 lékaře
Bruntál	5	3,80	5,00	28 192	7 419
Frýdek-Místek	9	7,09	6,95	39 038	5 506
Karviná	12	11,17	11,70	80 850	7 238
Nový Jičín	6	4,30	4,90	28 259	6 572
Opava	6	4,79	6,49	32 643	6 815
Ostrava	18	15,22	19,33	112 018	7 360
Moravskoslezský kraj	56	46,37	54,37	321 000	6 923
Česká republika	487	360,83	396,51	2 204 822	6 110

¹⁾ Průměrný roční přepočtený počet, vč. smluvních

²⁾ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu dle zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních § 5–§ 21a

Léčené osoby podle jednotlivých typů diabetu

Území, kraj	Počet léčených osob podle jednotlivých typů diabetu				
	absolutně	na 10 000 obyvatel	v %		
			I. typ DM (E10)	II. typ DM (E11)	sekundární diabetes (E13)
Bruntál	9 267	963,88	4,37	93,78	1,85
Frýdek-Místek	14 907	703,00	5,79	92,88	1,33
Karviná	23 172	884,37	9,34	89,47	1,18
Nový Jičín	10 163	668,21	12,09	81,39	6,51
Opava	11 980	676,71	5,10	93,36	1,54
Ostrava	35 841	1 089,67	7,21	91,50	1,29
Moravskoslezský kraj	105 330	857,56	7,46	90,69	1,85
Česká republika	841 227	800,46	6,72	91,84	1,44

Počet léčených diabetiků k 31. 12. 2012

Území, okres	Počet léčených pacientů				Počet nově zjištěných onemocnění		
	celkem	z toho v %		u PL pro dospělé v %	celkem	z toho v %	
		muži	ženy			muži	ženy
Bruntál	9 267	44,72	55,28	10,75	729	44,72	55,28
Frýdek-Místek	14 907	47,22	52,78	20,24	1 260	48,89	51,11
Karviná	23 172	43,25	56,75	11,63	1 505	44,52	55,48
Nový Jičín	10 163	45,54	54,46	15,50	1 241	44,16	55,84
Opava	11 980	45,87	54,13	15,68	916	49,13	50,87
Ostrava	35 841	48,52	51,48	13,00	2 582	49,42	50,58
Moravskoslezský kraj	105 330	46,25	53,75	14,07	8 233	47,20	52,80
Česká republika	841 227	47,41	52,59	19,73	72 063	47,92	52,08

Počet léčených osob s chronickou diabetickou komplikací

Území, okres	Diabetická							
	nefropatie		retinopatie			noha		
	celkem	z celku s renální insuficiencí	celkem	z celku		celkem	z celku s amputací	
				proliferativní	slepota		pod kotníkem	nad kotníkem
Bruntál	1 580	699	889	278	21	1 131	38	27
Frýdek-Místek	1 555	520	1 847	418	80	688	241	114
Karviná	2 193	737	3 185	802	84	2 101	179	75
Nový Jičín	1 024	406	2 480	218	24	624	58	39
Opava	862	319	1 247	508	27	479	143	52
Ostrava	5 700	1 915	3 751	710	61	1 695	193	73
Moravskoslezský kraj	12 914	4 596	13 399	2 934	297	6 718	852	380
Česká republika	97 133	35 279	100 662	25 533	2 230	43 248	6 390	4 035

Léčení diabetici podle druhu léčby

Území, okres	Jen dietou		PAD		Inkretinovými mimetiky		Inzulínem	
	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel
Bruntál	827	86,26	6 945	724,40	187	19,50	3 160	329,60
Frydek-Místek	1 988	93,58	12 449	585,98	281	13,23	3 370	158,63
Karviná	1 989	76,23	22 471	861,23	1 200	45,99	7 677	294,23
Nový Jičín	1 940	127,67	6 493	427,28	82	5,40	2 337	153,79
Opava	1 693	95,61	10 606	598,94	165	9,32	2 119	119,66
Ostrava	5 278	160,76	29 009	883,55	631	19,22	9 849	299,98
Moravskoslezský kraj	13 715	111,81	87 973	717,21	2 546	20,76	28 512	232,45
Česká republika	119 538	113,67	708 085	673,33	11 636	11,06	209 102	198,84

Léčba diabetu podle typu onemocnění *)

Druh léčby	Počet léčeb podle typu diabetu					
	I. typ DM (E10)			II. typ DM (E11)	sekundární diabetes (E13)	porucha glukosové tolerance (R73.0)
	0–14 let	15–19 let	20 let a více			
Jen dietou	x	x	x	13 151	564	3 443
PAD	-	1	922	86 147	903	x
deriváty sulfonylmočoviny	-	1	258	26 506	371	x
metforminem	-	-	457	49 922	390	120
glinidy	-	-	67	1 513	67	x
glitazony	-	-	27	2 217	29	x
akarbózou	-	-	24	862	23	x
inhibitory DPP-IV	-	-	89	5 127	23	x
Inkretinovými mimetiky	-	-	185	2 347	14	x
Inzulínem	25	47	7 382	20 373	685	x
konvenčně	-	-	1 135	8 177	206	x
intenzifikovaně	21	30	5 843	12 176	475	x
inzulínovou pumpou	4	17	404	20	4	x

*) Jeden pacient může být léčen více léčbami současně. Je uvedena každá naordinovaná léčba, která byla předepsána k pravidelnému užívání alespoň na dobu 1 měsíce.

Činnost oboru diabetologie v letech 2004–2012

Ukazatel	2004	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet pracovníků (úvazek) k 31.12., vč. smluvních lékařů	37,83	40,86	38,30	40,42	43,74	44,71	45,15
ZPBD	44,60	46,11	45,62	48,73	51,97	53,88	53,89
Počet ošetření-vyšetření (počet návštěv)							
absolutně	291 103	297 193	301 428	304 526	318 298	321 606	321 000
na 1 000 obyvatel	231,5	237,8	241,1	244,1	256,0	261,3	261,7
na 1 úvazek lékaře diabetologa	7 695,0	7 273,4	7 870,2	7 534,0	7 277,0	7 193,2	7 109,6
Počet léčených pacientů k 31.12.							
absolutně	91 752	94 112	94 660	95 964	99 813	98 714	105 330
na 1 000 obyvatel	73,0	75,3	75,7	76,9	80,3	80,2	85,9
Druh léčby							
jen dietou	29 028	25 306	22 996	19 379	18 724	15 822	13 715
PAD	41 246	44 314	45 577	47 560	51 048	79 354	87 973
inkretinovými mimetiky	.	.	.	.	.	1 843	2 546
inzulínem	14 846	16 163	16 396	17 619	17 255	27 228	28 512
inzulínem + PAD	6 632	8 329	9 691	11 406	12 786	.	.
Počet nově zjištěných onemocnění	7 382	6 640	6 957	7 633	7 840	8 883	8 233
Chronické komplikace diabetu							
diabetická nefropatie	7 773	9 291	10 245	10 807	11 934	11 325	12 914
z toho: s renální insuficiencí	2 414	2 955	4 089	4 399	3 982	3 956	4 596
diabetická retinopatie	12 788	12 169	13 360	14 156	13 879	12 820	13 399
z toho: proliferativní	1 894	2 443	2 688	3 041	2 861	2 712	2 934
slepota	309	289	371	311	368	286	297
diabetická noha	6 618	6 664	7 194	7 217	7 319	6 817	6 718
z toho: s amputací	655	773	782	781	846	1 449	1 232
Podíl chronických komplikací k počtu léčených diabetiků v %	29,6	29,9	32,5	33,5	33,2	31,4	31,4

Symbol "." - údaj nebyl sledován

Vývoj počtu léčených diabetiků na 100 000 obyvatel v letech 1996–2012

